

25 jaar asbestverbod

HET ASBESTVERBOD IN HISTORISCHE CONTEXT

R.F. RUERS

INLEIDING

- ▶ Het proefschrift van dr. J. Stumphius uit 1969 was een baanbrekende gebeurtenis op asbestgebied. Al een jaar later werd er voor het eerst in het Nederlandse parlement om een asbestverbod gevraagd.
- ▶ Na twee tussenstappen, de Asbestbesluiten van 1977 en 1988, kwam het asbestverbod op 1 juli 1993 tot stand.
- ▶ Wat heeft dat verbod voor ons land betekend?
- ▶ Wat zijn de resultaten en wat de gevolgen?
- ▶ Op die vragen zal ik proberen een kort antwoord te geven.

Asbestverbod wereldwijd, deel 1

1972:

- ▶ Eerste gedeeltelijke verbod: Denemarken
- ▶ Beperkt verbod m.b.t. het gebruik van asbesthoudend isolatiemateriaal

Periode 1982 – 1991:

- ▶ Volledig asbestverbod ingevoerd in 7 landen: Zweden, Denemarken, IJsland, Noorwegen, Israël, Zwitserland, Oostenrijk

Periode 1992 – 2001:

- ▶ Verbod in 15 landen, waaronder Finland, Duitsland, Nederland, Frankrijk, België, Groot-Brittannië

Periode 2002 – 2010:

- ▶ Verbod in nog 32 landen, waaronder, Spanje, Japan, Zuid-Afrika, Luxemburg

Huidige stand van zaken:

- ▶ ongeveer 60 landen met een volledig asbestverbod

Asbestverbod wereldwijd, deel 2

1989

- ▶ De VS besluiten tot een gefaseerd asbestverbod, de U.S. Asbestos Ban and Phase-out Rule.
- ▶ Dat verbod wordt in 1991 teruggedraaid

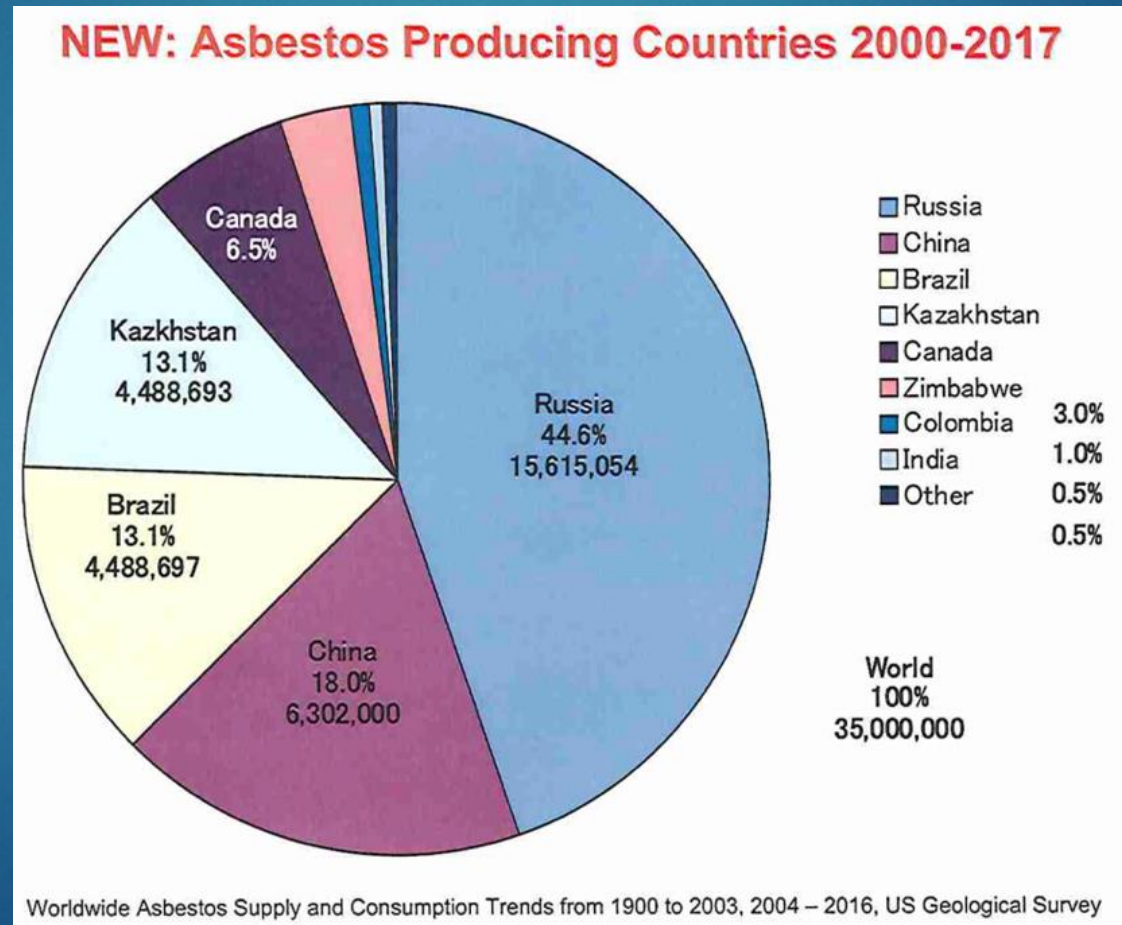
2016

- ▶ Canada kondigt aan in 2018 de asbestwinning, de import van asbest en het gebruik van asbest te beëindigen

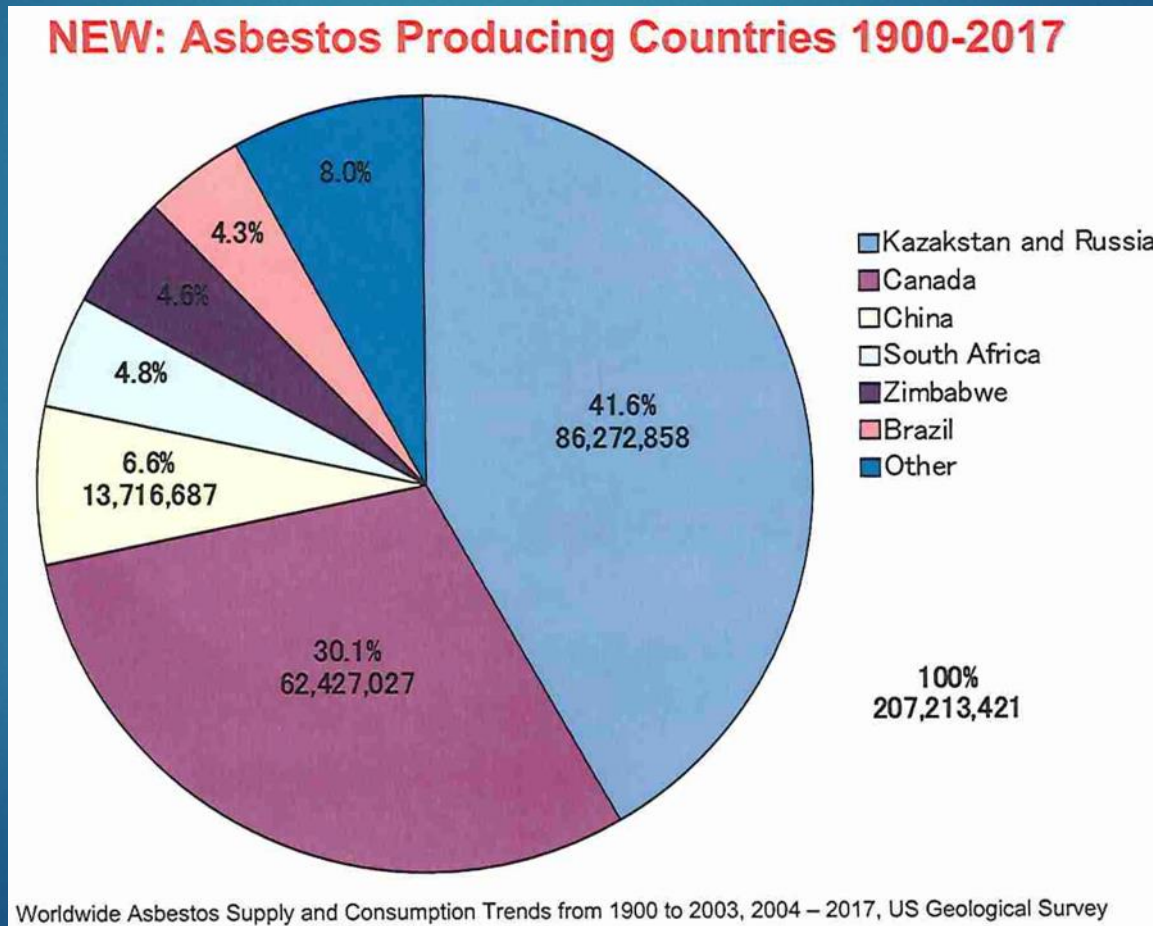
2018

- ▶ Het Hooggerechtshof van Brazilië beslist tot een volledig asbestverbod in Brazilië.

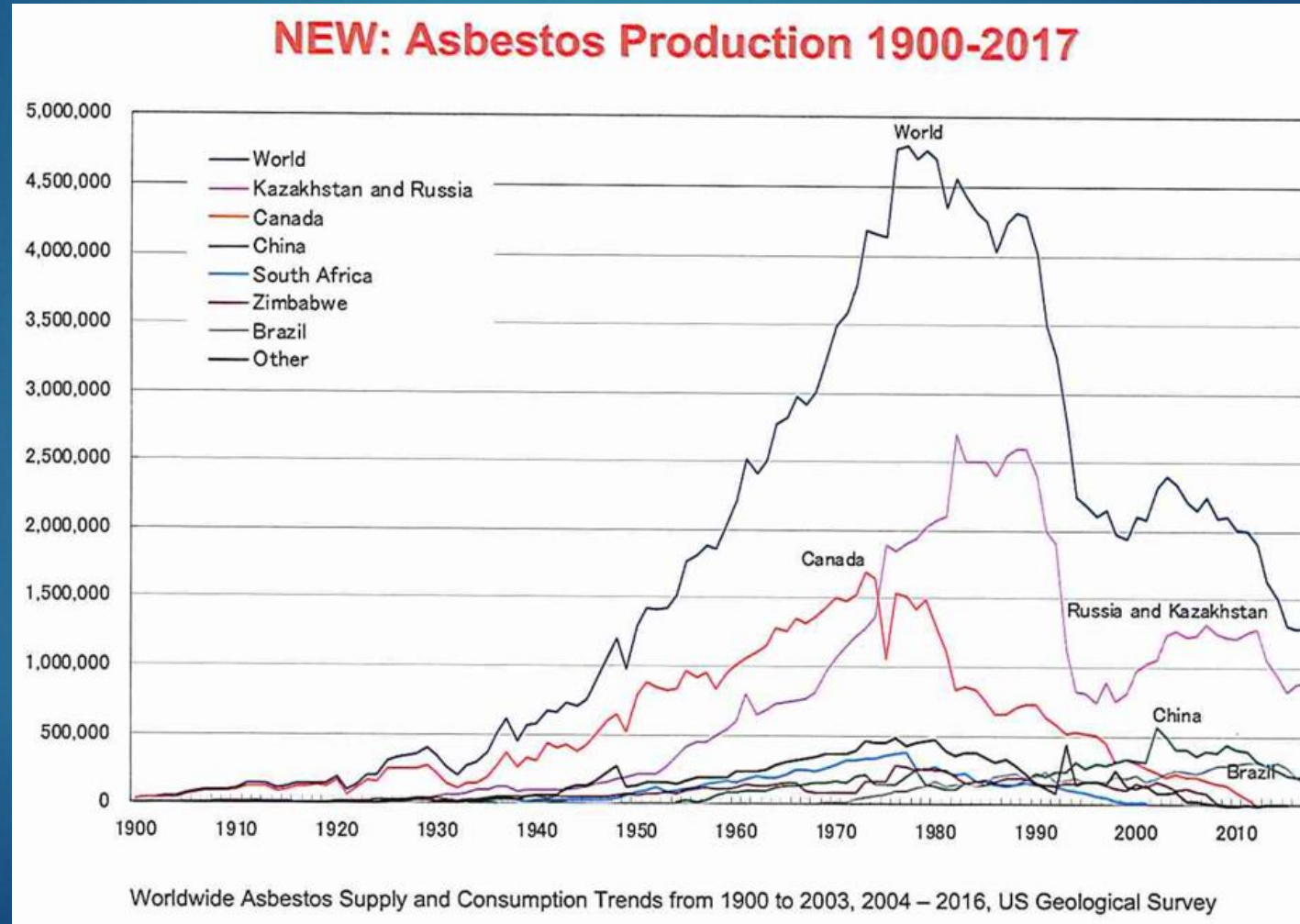
Asbestproductie 1900 – 2017

Asbestos Producing Countries 1900 – 2017

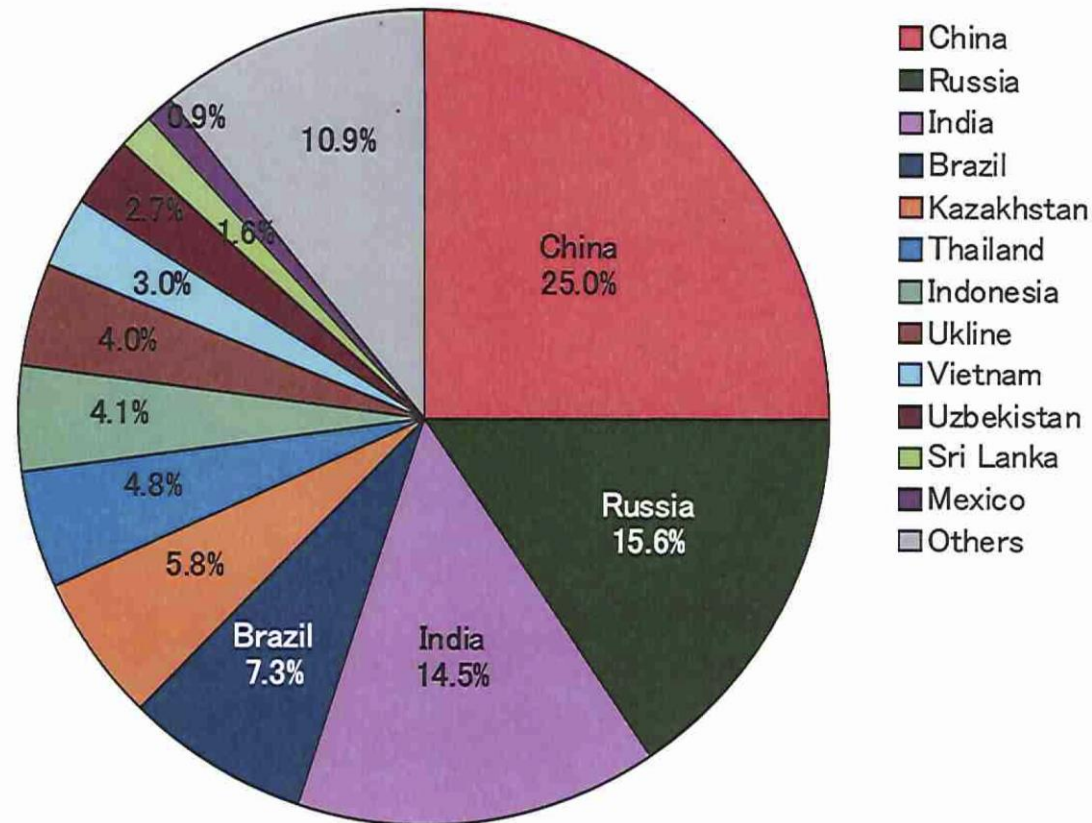

Asbestos Producing Countries 1900 – 2017

Top 12 Asbestos Consuming Countries 2000 – 2016

NEW: Top 12 Asbestos Consuming Countries 2000-2016

Sri Lanka, deel 1

1987

- ▶ Sri Lanka verbiedt het gebruik van crocidoliet

2015

- ▶ De regering van Sri Lanka maakt bekend van plan te zijn de import van asbesthoudende dakplaten te verbieden in 2018

2016

- ▶ Asbestverbruik Sri Lanka: 4,1 % van het totale verbruik op wereldschaal,
- ▶ betreft voornamelijk asbest geïmporteerd uit Rusland
- ▶ Rusland is de grootste importeur van thee uit Sri Lanka

Sri Lanka, deel 2

2017

- ▶ Sri Lanka maakt plan bekend om asbest te verbieden
- ▶ Rusland reageert hierop met mededeling dat Rusland haar import van thee uit Sri Lanka zal inkrimpen
- ▶ De regering van Sri Lanka ziet zich genoodzaakt het voorgenomen verbod op asbest uit te stellen, ministers van Sri Lanka gaan op bezoek in Moskou.
- ▶ Volgens de Russische ambassadeur in Sri Lanka is er echter geen enkel probleem met het Russische asbest:
- ▶ “Yes, we imposed a ban on Ceylon Tea, but it was nothing to do with our asbestos, but was only about an insect found in a Tea Package from Sri Lanka. We are not speaking about asbestos in general but only about Russian chrysotile which is not harmful. Russian workers working in the industry for the last thirty years are fine, no one reported to have had cancer.”

Oekraïne

Oekraïne importeerde in de periode 2009 -2015 gemiddeld 42.000 ton asbest per jaar

2017, 26 juni

- ▶ De minister van Volksgezondheid kondigt aan dat Oekraïne voornemens is het gebruik van asbest en asbesthoudende producten te verbieden op een termijn van 6 maanden

2017, oktober

- ▶ De regering van Oekraïne maakt bekend dat zij het voorgenomen asbestverbod intrekt.

2017, 1 augustus

- ▶ Oekraïne en Canada sluiten een bilateraal handelsverdrag
- ▶ Daarin is opgenomen dat Oekraïne asbesthoudende producten kan exporteren naar Canada

2018, 31 januari

- ▶ De rechtbank in Kiev houdt een hoorzitting over het intrekken van het
- ▶ asbestverbod, waarbij de minister van Volksgezondheid het intrekken van het asbestverbod door de minister van Justitie aanvecht

Productenbesluit 2005, deel 1

Het Productenbesluit 2005 verbiedt:

- ▶ het vervaardigen
- ▶ het in Nederland invoeren
- ▶ het voorhanden hebben
- ▶ het aan een ander ter beschikking stellen
- ▶ het toepassen of bewerken
- ▶ van asbest of asbesthoudende producten

Productenbesluit 2005, deel 2

Asbest wordt aangetroffen in veel geïmporteerde producten, zoals:

- ▶ machines,
- ▶ scooters,
- ▶ prefab-woningen
- ▶ Cosmetica
- ▶ Speelgoed
- ▶ straalgrit

Productenbesluit 2005, deel 3

Asbest is ook vaak aanwezig in oude producten, zoals

- ▶ woningen, bedrijven
- ▶ defensiemateriaal
- ▶ daken, schuren
- ▶ ondergrondse leidingen
- ▶ grote machines
- ▶ schepen

Handhaving, toezicht, deel 1

Met het toezicht op en de handhaving van het asbestverbod en het Productenbesluit 2005 zijn belast:

- ▶ de Inspectie van Sociale Zaken en werkgelegenheid – Inspectie SZW
- ▶ de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT),
- ▶ de Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (NVWA)

In de dagelijkse praktijk zijn er veel klachten over het toezicht en de handhaving door deze inspecties.

Handhaving, toezicht, deel 2

Trouw, 21 maart 2018:

- ▶ “Overheid krijgt geen grip op asbestbranche”
- ▶ “Een van de belangrijkste pijnpunten is de zelfregulering in de asbestbranche.
- ▶ De Algemene Rekenkamer veegde in 2008 de vloer aan met de zelfcontrole in de asbestbranche. De zelfcontrole bleek een wassen neus.”

Handhaving, toezicht, deel 3

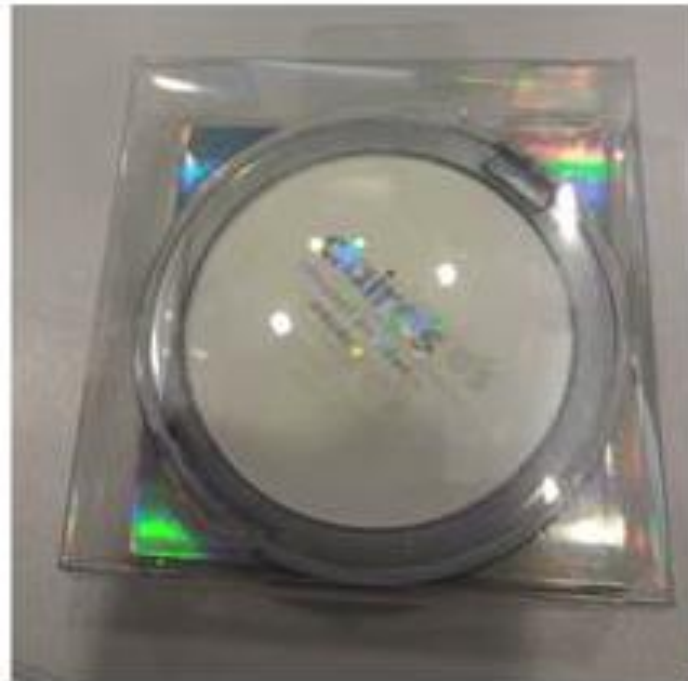
Rapport TAUW, 2017:

- ▶ “Tijdens het onderzoek kwam steeds weer naar voren dat er een beperkt aantal bedrijven is dat het bewust niet zo nauw neemt met de naleving. Dat zijn bedrijven die moedwillig omwille van financieel gewin de regels van asbestverwijdering overtreden en zo bewust grote risico's nemen met de gezondheid van de eigen werknemers en de omgeving. Dit fenomeen is bekend, maar kennelijk moeilijk uitroeibaar”.
- ▶ “Eindverantwoordelijke voor de veiligheid van mensen die werken met het kankerverwekkende asbest is de Inspectie SZW. Het valt op dat de Inspectie al jaren op de hoogte is van de problemen in de sector, maar er geen vat op krijgt”.

IMPORT VAN ASBESTHOUDEND PRODUCTEN: MAKE-UP

- ▶ Ondanks het wettelijke verbod op asbest en het Productenbesluit 2005 wordt er door de inspectiediensten geen controle uitgeoefend op de mogelijke aanwezigheid van asbest in producten die ons land binnenkomen.
- ▶ Dat betekent in feite dat de handel in asbesthoudende producten vrij spel heeft en de Nederlandse samenleving met grote risico's opzadelt.
- ▶ De recente onrust over asbesthoudende make-up-producten van het merk Claire's, voornamelijk gebruikt door kinderen, maakt dat duidelijk.
- ▶ Ook nadat de inspectiedienst ILT door het Comité Asbestslachtoffers hierop was geattendeerd en de inspectie het bedrijf Claire verzocht had de asbesthoudende producten uit de winkels te verwijderen, bleke Claire niet bereid om alle verdachte producten weg te halen.

Claire's compact powder productnummer 40628

Claire's Expert Shadow & Highlight Finishing Kit productnummer 05435

claire's

Belangrijke Veiligheidswaarschuwing

CLAIRE'S COMPACT POWDER CODE 40628 & CLAIRE'S SHADOW & HIGHLIGHT FINISHING SET 05435

Claire's heeft bericht ontvangen van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) dat deze producten asbest bevatten.

Het inademen van asbestvezels kan tot gezondheidschade leiden.

Het betreft de producten Compact Powder (productcode 40628, batch code 06/16 verkocht tussen augustus 2016 en maart 2018) en Shadow & Highlight Finishing Set (productcode 05435, batchcode 04/17 verkocht tussen juni 2017 en maart 2018).

Deze terugroepactie heeft geen betrekking op andere producten.

Wij nemen de veiligheid van onze producten zeer serieus en indien u deze producten heeft aangeschaft verzoeken wij u te stoppen met het gebruik ervan, ze zorgvuldig te verpakken en naar de dichtstbijzijnde gemeentelijke milieustation c.q. zelfbrengdepot te brengen. Het is winkels van Claire's door de ILT niet toegestaan de producten in te nemen.

Wij willen u bedanken voor de medewerking en verontschuldigen ons voor eventuele ongemakken.

Voor meer informatie kunt u contact met ons opnemen via telefoonnummer (0044 1212953113) of per e-mail: productrecall@claires.com

Claire's Customer Services, Unit 4 Bromford Gate, Bromford Lane, Birmingham B24 8DW UK

IMPORT VAN ASBESTHOUDENDE PRODUCTEN: EUROGRIT, deel 1

- ▶ Op 15 februari 2018 antwoordde de minister van Infrastructuur en Waterstaat op vragen van Lacin (SP) en Kröger (Groenlinks) over asbest in make-up onder meer:
- ▶ “De wet legt de verantwoordelijkheid voor de veiligheid van producten bij de fabrikant of importeur. De toezichthouders controleren steekproefsgewijs en risico-gebaseerd of bedrijven hun verantwoordelijkheid voor de veiligheid goed invullen.
- ▶ Er kunnen en worden geen garanties op basis van dit toezicht afgegeven.
- ▶ De NVWA is verantwoordelijk voor het toezicht op bedrijven die consumentenproducten op de Nederlandse markt brengen en de ILT is verantwoordelijk voor de handhaving van het Productenbesluit asbest.
- ▶ Met betrekking tot het toezicht op asbest in producten hebben NVWA en ILT derhalve een gedeeld verantwoordelijkheid.
- ▶ De ILT heeft ongeveer 5 fte aan inspecteurs beschikbaar voor het dossier asbest.”

IMPORT VAN ASBESTHOUDENDE PRODUCTEN: EUROGRIT, deel 2

- ▶ Op 15 november 2017 maakt het bedrijf Sibelco, de moedermaatschappij van Eurogrit te Papendrecht, bekend dat Eurogrit in de periode mei 2015 tot oktober 2017 asbestverontreinigd straalgrit heeft geleverd aan zeker 140 bedrijven. Dit straalgrit is afkomstig uit Oekraïne.
- ▶ De Inspectie SZW merkt op 31 oktober 2017 op:
- ▶ “Het asbesthoudend straalgrit dat op de markt is gebracht, is in opdracht van de Inspectie SZW door onderzoeksbureau TNO onderzocht.
- ▶ Uit metingen blijkt dat het verontreinigd straalgrit verantwoord opgeruimd kan worden door het onder meer doornat te maken en daarna op te zuigen.
- ▶ De Inspectie SZW heeft het opruimen van alle straalgrit met grondstoffen afkomstig uit Oekraïne ingedeeld in de laagste risicoklasse, de zogenaamde risicoklasse 1”

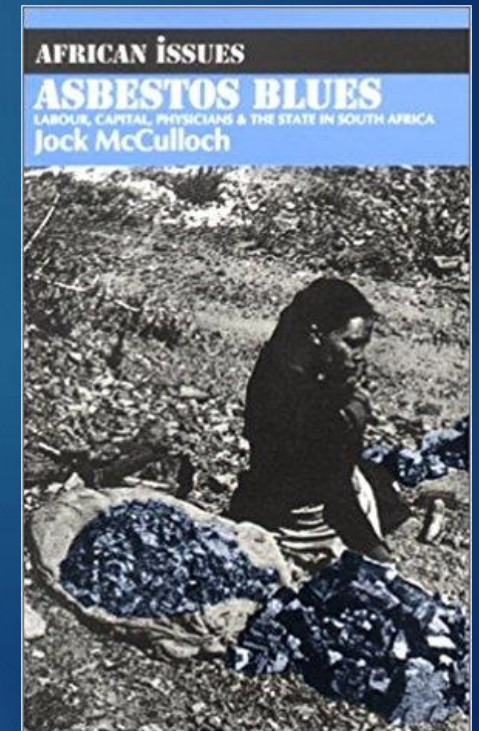
Asbestdaken, sanering

- ▶ Asbestdaken zijn bij uitstek riskant voor mens en milieu.
- ▶ Asbestdaken, jarenlang blootgesteld in de buitenlucht, vormen een belangrijke bron van emissie van asbest. Terecht heeft de overheid het initiatief genomen om tot sanering van de vele honderdduizenden asbestdaken over te gaan.
- ▶ De regering is voornemens om eigenaren van asbestdaken te verplichten hun daken voor uiterlijk 1 januari 2024 te verwijderen.
- ▶ Het daarop gerichte wetsvoorstel tot Verwijdering van asbest en asbesthoudende producten is nog in behandeling in de Tweede Kamer.
- ▶ Deskundigen waarschuwen er echter voor dat de hele saneringsoperatie niet voor 2024 kan worden afgerond.
- ▶ Bij het huidige tempo van sanering zou het volgens deskundigen verstandig zijn uit te gaan van de streefdatum van 2034.
- ▶ In ieder geval is het inmiddels duidelijk dat de financiering van de hele operatie en de subsidiering volstrekt onvoldoende zijn.

JOCK MCCULLOCH, 1945 -2018

- ▶ Jock McCulloch, emeritus-hoogleraar aan de universiteit te Melbourne, was een veelzijdig wetenschapper, maar vooral ook een internationaal vooraanstaande auteur op asbestgebied.
- ▶ Hij publiceerde onder meer het uitstekende boek *Asbestos Blues: Labour, Capital, Physicians and The State in South Africa* (2002), waarin hij de strijd tegen asbest in Zuid-Afrika indringend beschreef.
- ▶ In 2008 publiceerde hij samen met de Engelse asbest-onderzoeker en schrijver Geoffrey Tweedale het indrukwekkende werk *Defending the Indefensible, the Global Asbestos Industry and its Fight for Survival*.

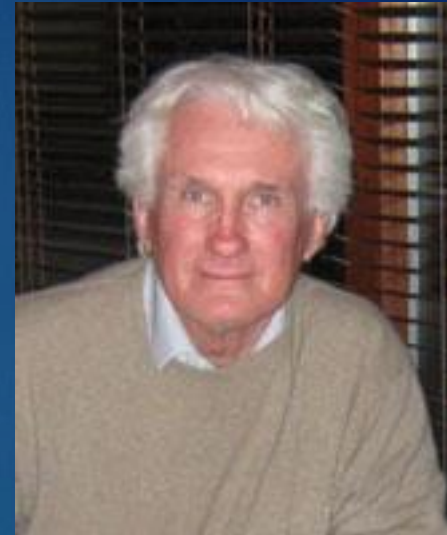
JOCK MCCULLOCH, 1945 -2018

Op 18 januari overleed Jock in Melbourne. Aan de gevolgen van de asbestziekte mesothelioom. Over de oorzaak van zijn ziekte schreef hij:

‘The injury almost certainly occurred while I was researching *Asbestos Blues* in South Africa, which is all of twenty years ago.’

En bij de foto van de ‘gesaneerde’ asbestafvalbergen in Zuid-Afrika merkte hij met verwijzing naar de zgn. rehab programs op:

“I’ve been over those sites and the paper is little more than a fantasy. See an attached picture of one of their rehabilitated sites”.

Conclusie

- ▶ Het asbestverbod van 1993 was een belangrijke en noodzakelijke stap
- ▶ Anders dan sommigen verwachtten heeft het verbod op zich nog geen einde gemaakt aan het gevaar van asbest in onze samenleving.
- ▶ Met name worden we geconfronteerd met de import van asbesthoudende producten en materialen.
- ▶ De noodzaak blijft bestaan om de sanering van asbest in al zijn facetten door te zetten. Daarbij zal de overheid een leidende rol moeten spelen. Ook waar het gaat om naleving en handhaving van de wet.